

לאוניד אוקון - אמן גילוף העץ שהקים מוזיאון בביתו

מקומון אשדוד נט, אורן אדשה 26.08.22

במושבה גדרה בבית "רגיל" לחלוטין לצופה מבחין, מסתתר מוזיאון מיוחד במינו בקנה מידה בינלאומי. על הקירות תלויות יצירותיו של האמן ליאוניד אוקון, שהחל לגלף ולפסל בעץ בהיותו בן 6 וכיום, בגיל 81, ממשיך ליצור וללמד ולהעביר את מורשתו הנעלמת לדורות הבאים. צפו ביצירותיו המופלאות והמיוחדות ובגלריית הסרטונים

ציפור קטנה לחשה לי שבשכונת אביב במושבה גדרה, מתגורר איש מיוחד במינו, אמן בעל שם עולמי. איש שמשמר מסורת רבת שנים, אומנות מיוחדת ונעלמת. "מקום שחובה לבקר בו" צייצה. בצהרי שישי שימשי העמסתי את סגן עורך המקומון הצעיר ביותר במושבה והגענו ל"מוזיאון גילוף העץ".

שמו הוא ליאוניד אוקון, כיום בן 81, יליד בּוֹבְרוֹיְסְק השוכנת ליד נהר הברזינה בבלארוס, לא רחוק מרכס הרי האורל המחלקים את רוסיה למזרח ומערב.

ליאוניד נולד בשנת 1941, בתקופה שההיסטוריה הייתה מעדיפה לשכוח - שיאה של מלחמת העולם ה-II. נולד למשפחה ענייה, בן לאם שעבדה בקולחוז ואב ששירת בצבא הרוסי: "לא היה מה לאכול. אפילו לא חלב. אמא עבדה קשה ואבא לא היה, השתתף במלחמה". יש לו אחות ואח.

ליאוניד מספר: "כשהצבא הרוסי הגיע לכבוש את בלארוס, אמא שלי ברחה עם הילדים לאזור "רגוע יותר". אני זוכר היטב את תקופת המלחמה. חיילים וקצינים בצבא הרוסי, שגרו איתנו יחד, פתאום הפכו לאוייבים".

בילדותו, היה נמוך קומה ביחס לחבריו ולכן בהגיעו לגיל 6 לערך, רשמה אותו אימו לחוג גילוף בעץ (גם בין היתר מכיוון שלא היו יותר מדי אופציות), יחד עם חברו מקס יופה, המתגורר כיום בארצות הברית ועמו ליאוניד שומר על קשר עד היום.

"התאהבתי בגילוף ובפיסול בעץ מיד. במקום ללכת לגן, גילפתי מבוקר עד ערב. התחלתי כעוזר למורה וכך למדתי את אומנות הגילוף. לאחר כחצי שעה לערך, שהמורה ראה איך אני אווז את הכלים ומגלף, הוא נתן לי סכין ומשם הכל היסטוריה. עד היום, למעלה מ-75 שנים. כשכל הילדים שיחקו בכדור בחוץ, אני ישבתי וגילפתי. בגיל 15, הפכתי למורה מן המניין לגילוף. יש שיעידו שכבר הייתי "מומחה". התחלתי להציג את עבודתי בתערוכות בינלאומיות בפרז, ניו-יורק ועוד. בסוף הלימודים, נסעתי לסנט פטרסבורג, לאקדמייה על שמה של ורה מוחינה, שהייתה פסלת סובייטית רוסייה ידועה. התחלתי שם דווקא בלימודי קרמיקה, משום שעדין לא הייתה מחלקה לגילוף בעץ".

בתום לימודיו ובגיל 20 לערך, התגייס לצבא הרוסי ושירת ליד הים הסיבירי: "לא היה פשוט. הטמפרטורות הגיעו למינוס 55 מעלות צלזיוס". לאחר 3 שנים ובהיותו קצין, עמדו בפניו 2 אופציות: להמשיך בצבא או לחזור לבית הוריו בבלארוס. ליאוניד בחר באופציה השנייה.

עם חזרתו לבלארוס, החל ללמד בבית הספר המקצועי לאומנות והקים את מגמת הגילוף בעץ, שם שימש כמורה עד שנת 1989, במשך כ-30 שנים.

את אישתו לודמילה, לבית שילטקרוט, הכיר כשהיה מורה בבית הספר: "מיד שכשראיתי אותה ידעתי שנהיה יחד". לודמילה מתלוצצת: "בצעירותו, הוא אהב בלונדיניות ואני עניתי להגדרה הזו".

במהלך עבודתו כמורה, נשלחו יצירותיו שלו ושל תלמידיו לתערוכות בינלאומיות בכל רחבי העולם וזכו בפרסים רבים: "לא אישרו לי לצאת מתחומי המדינה, פחדו שאברח ולא אחזור. הציגו את עבודתי בתערוכות ותחרויות, הן זכו בפרסים אבל למעט שמי, איש לא ידע מי אני".

בשנת 1989, עלה ארצה עם לודמילה ו-2 ילדיו, אלינה ועדי. בתחילה גרו כחמש שנים בלוד ולאחר מכן שנה ברחובות. לודמילה: "הסיבה שעברנו לגדרה הייתה שליאוניד היה צריך מקום יחסית גדול כדי שיוכל לעבוד. בגדרה מצאנו בית שמתאים (בערך) לצרכים שלנו ומקום מעולה לחיות בו". הבת אלינה מתגוררת במושבה בסמוך להורים ועדי מתגורר עם משפחתו בפראג ושומר על קשר צמוד עם הוריו ומשפחתו והם מתראים לא מעט.

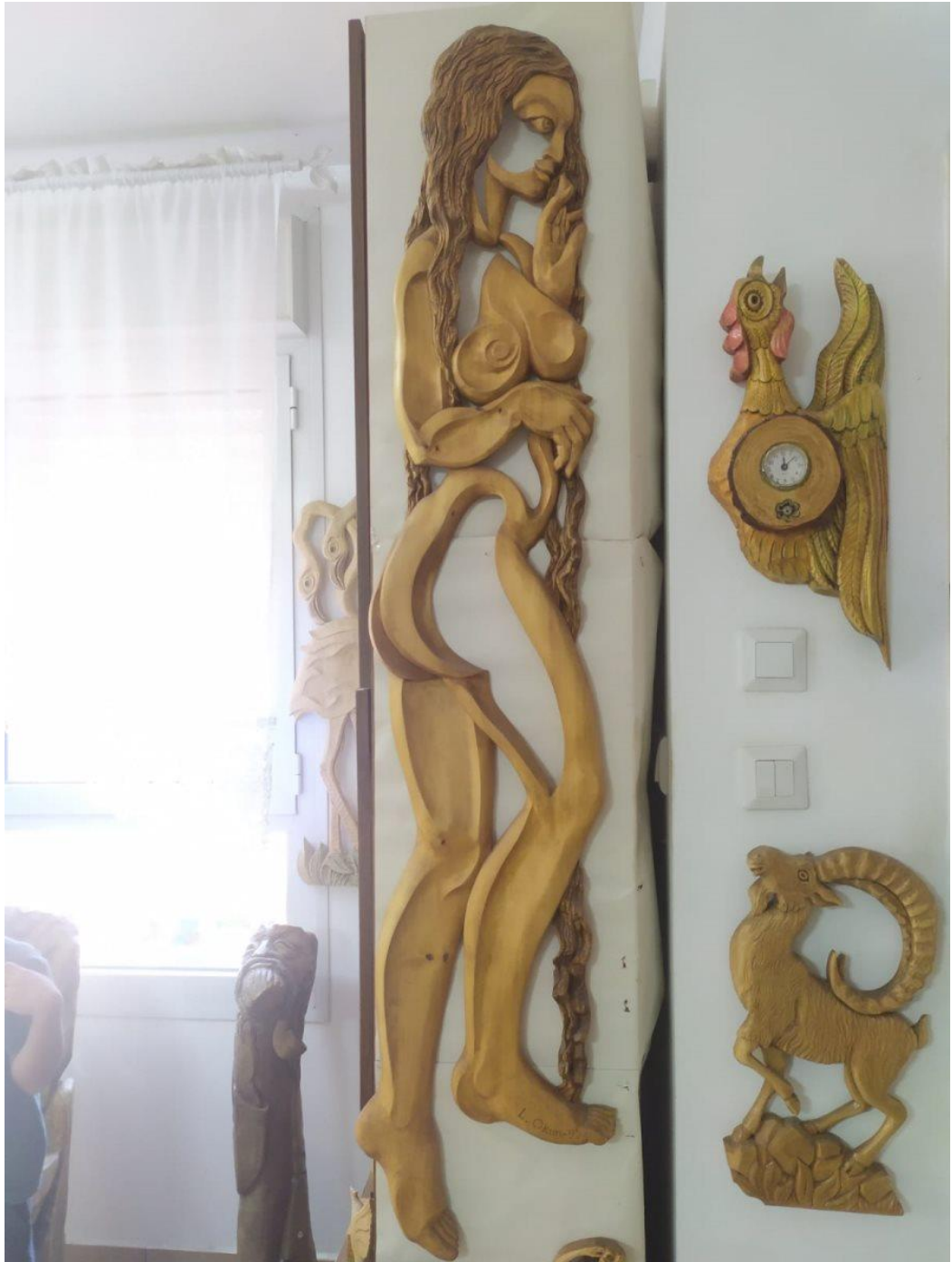
לליאוניד תואר II באומנות. הוא לימד במשך 17 שנים בבית הספר החלקאי "מקווה ישראל" בחולון והיה ממקימי מגמת האומנות. במקווה ישראל, העביר את מורשתו וסודותיו לתלמידים שיצרו ולמדו את רזי הפיסול בעץ.

בגדרה מצא ליאוניד את הנחלה והקים בביתו את "המוזיאון הבינלאומי לגילוף בעץ". כבר בכניסה לבית, הבנו - סגן העורך הצעיר ועבדכם הנאמן - שהגענו למקום מיוחד במינו. את פנינו קיבלו בחיוך גדול ליאוניד ולודמילה. בכלל, האוירה בבית נעימה מאוד ובני הזוג הצעירים בנפשם, נהנים מאוד לארח מבקרים בביתם.

קיר הכניסה לבית מעוטר בשלל עבודותיו, חלקיק קטן מהיצירות התלויות ומונחות על כל קיר ופינה בביתו: בסלון, במטבח, בחדרי השינה, בשירותים ובכל מקום. הלכה למעשה, הבית, על שלל חדריו, כולל חדרי השינה, המקלחת והשירותים, משמש כמוזיאון לכל דבר.

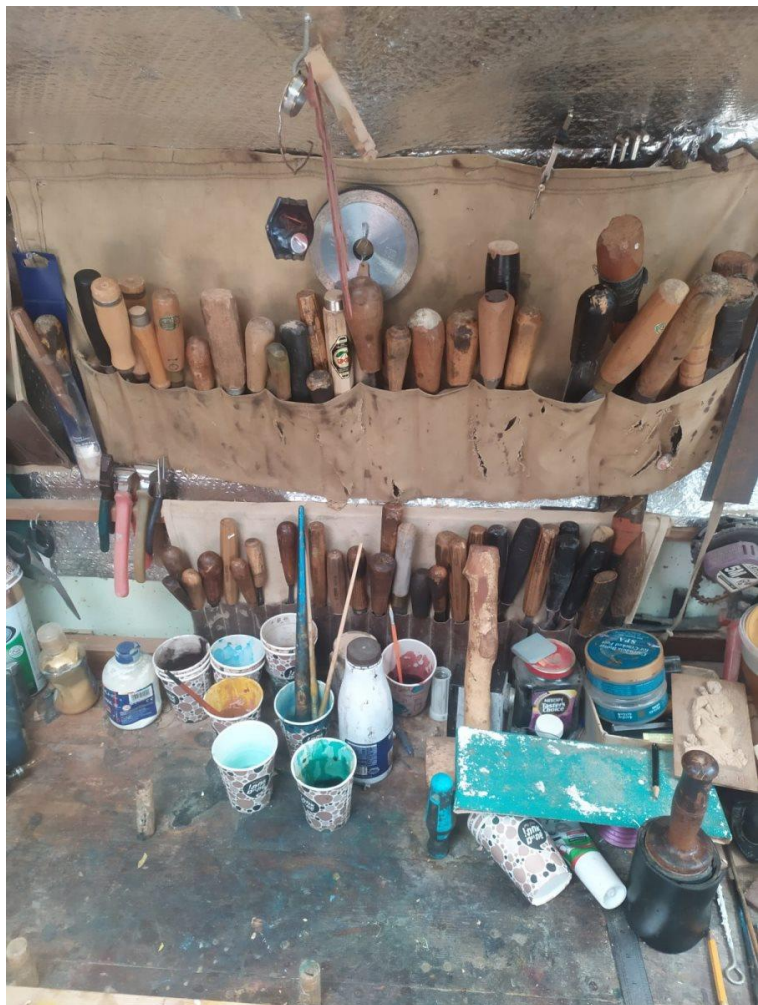

הסדנה של ליאוניד ממוקמת בקומת הגג, שם ניתן למצוא שלל כלים יעודיים וייחודיים, כמו גם עבודות בשלבים שונים ומהן לנסות ולהבין את האבולוציה של היצירה, החל מרישום על פיסת העץ, גילוף, מריחת לקה ומשם ליצירה המוגמרת.

מצפייה בעבודותיו, ניתן להבחין במוטיב מרכזי והוא היהדות ובפרט החסידות. כליזמרים, לבוש חרדי מסורתי, מעמד הר סיני, אדם וחווה, חתונה יהודית ועוד.

ליאוניד: "בבלארוס הייתה אנטישמיות גדולה ולא יכולנו לעסוק וליצור בכל הנושא של יהדות. כשהגענו לארץ, ראיתי יהודים חסידיים מתהלכים ברחוב, שרים ומתפללים ומשהו בי נפתח והתפרץ. קיבלתי "מוזה" והתחלתי ליצור בנושא של יהדות וחסידות בפרט".

בין יצירותיו הרבות, ניתן לזהות את "ריקוד החסידים" ושלל נושאים שאנו כיהודים פוגשים מדי יום וקסמו לליאוניד.

פינה אחת בחדר בקומה השנייה "צדה" את עיניי באופן מייד. מדובר ביצירה הכוללת מרכיב של גדרות תיל ורק לאחר שבוחנים את היצירה לעומק מבינים את הדיוק. גדר התיל המשולבת בעץ, יוצרת את המספר 6,000,000, כביטוי למספר היהודים שנרצחו בשואה.

ובכלל, רמת הדיוק בעבודותיו של ליאוניד היא כמעט בלתי נתפשת וספק אם בתמונות המצורפות ניתן להבין את הירידה לפרטים והאומנות המיוחדת שמעט מאוד אנשים בעולם מסוגלים, אם בכלל, להוציא תחת ידם בגילוף עץ.

ליאוניד הוא אחד מאמני גילוף העץ הבודדים בעולם, אולי אפילו היחידי, שמגלף בעץ זית. מדובר בעץ קשה מאוד לגילוף ולא בכדי אמני גילוף בוחרים שלא לעסוק בו. מצפייה בעבודותיו בעץ זית, ניתן להבין את הייחודיות והקושי בעבודה עם עץ הזית.

מוטיב נוסף ממנו ליאוניד מושפע הוא שלום בן מנחם נחום רבינוביץ', סופר יהודי נודע הידוע בשם העט הידוע שלום עליכם.

המוזאון פתוח בכל ימות השבוע, כולל שישי שבת והשעות גמישות ובתיאום מראש.

היצירות, כמעט כולן, מוצעות למכירה במחירים שונים.

בנוסף, ליאונד מעביר שיעורי גילוף בעץ ורישום לגילאים שונים.

לתיאום מראש ניתן ליצור קשר עם לודמילה -

בנייד: 054-4943868 , בטלפון: 08-8692183.

הבית נמצא ברחוב רבי יהודה 13, שכונת אביב, גדרה